

100 PAREMIAS ALEMANAS E AS SÚAS CORRESPONDENCIAS GALEGAS

Luciano Fernández de Sanmamed (EOI Pontevedra)
Silvia Montero Küpper (Universidade de Vigo)

*Ein blindes Huhn findet auch einmal ein Korn.
O máis ruín porco topa unha boa landra.*

Algúns aspectos sobre a traducción de paremias

Un dos problemas con que se atopa o traductor de alemán para o galego nestes momentos é a inexistencia no mercado de material bilingüe de calquera tipo (diccionarios xerais ou especializados, gramáticas contrastivas, traballos específicos, etc.), situación que abrangue tamén o terreo da fraseoloxía e especificamente o eido dos refráns. Xa que logo, todo o traballo está por facer e este glosario procura ser unha pequena contribución ó labor lexicográfico alemán-galego.

Manexar bibliografía unilingüe en ámbalas linguas ou recorrer a material bilingüe de linguas próximas (portugués, castelán) son solucións que, sobre todo no caso dos refráns, só nos serven de axuda cando hai un equivalente común ou como orientación na nosa busca. A complexidade no proceso traslatorio dos refráns tamén se evidencia tendo en conta que os refráns non están limitados a un só tipo de texto. Aparecen en novelas, contos, folletos, entrevistas, filmes, propaganda, etc., tanto na súa forma orixinal como nunha forma modificada¹.

Os refráns expresan un pensamento, un feito de experiencia ou unha ensinanza²; a idea ou contido destes é o punto de partida do traductor no

---

1. Na revista de divulgación *Geo* aparece como título dun artigo a frase *Schweigen ist Macht* (10, 1995:139-154) modificación do refrán *Wissen ist Macht*.

2. Para unha definición da paremia véxanse os dicionarios de terminoloxía literaria, p.ex. *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria* de Marchese/Forradellas (1978: voz *refrán*) ou *Sachwörterbuch der Literatur* de Gero von Wilpert (1979: voz *Spruchwort*).

momento de buscar un equivalente na lingua de chegada. Polo tanto, o que debemos trasladar é ese pensamento, tendo presente que os refráns, ó estaren arraigados nunha cultura e nunha época, están condicionados por unha experiencia determinada, por uns costumes, uns valores e unha forma de ve-la realidade que non sempre vai coincidir coa da lingua orixinal. Así por exemplo, a cultura galega aínda está moi marcada polo mundo rural o que trae consigo que (aínda) atopemos unha grande riqueza de refráns referidos ó campo, á pesca, ás características meteorolóxicas de Galicia ou á idiosincrasia galega, con elementos propios da nosa realidade (o millo, as distintas especies de peixes, a emigración, a retranca ou indecisión dos galegos³, etc.) sen equivalentes na cultura alemá. O proceso traslativo destes refráns xenuíños é moi complexo, xa que cómpre implicar na súa tradución a realidade extralingüística inherente e constitutiva da idea expresada. Deste xeito, as paremias como *raia pescada en xaneiro sabe a carneiro* ou *pan de millo non llo deas ó teu fillo* necesitarían dunha explicación ó seren trasladados ó alemán. A busca dunha correspondencia destes refráns a miúdo é infrutuosa e cabería compensala con outros recursos, inda que xeralmente teñamos que prescindir do trazo xenuíno.

Mais a maioría dos refráns aluden a experiencias ou ideas universais como a amizade, a ambición, o amor, etc., o que nos permite atopar un equivalente cando a idea ou situación coincide, inda que expresada con elementos ou imaxes distintas: p. ex. *Gebranntes Kind scheut das Feuer* alude ó escarmento tras unha mala experiencia, cando en galego atopamos: *O gato escaldado da auga fría foxe*.

A validez xeral de moitas experiencias non só acarrega refráns que expresan as mesmas ideas ou presentan formas parecidas, senón que mesmo permite a recepción das paremias noutras linguas e por consecuencia a existencia de formas paralelas (mobilidade dos refráns)⁴.

Por isto o refraneiro alemán (ou galego) contén moitas paremias comúns a varias culturas que non presentan dificultades na busca de equivalencias, p.ex.:

O uso fai mestres. - Übung macht den Meister

Non é ouro todo o que reloce. - Es ist nicht alles Gold was glänzt.

Neste glosario, evidentemente, habemos centrarnos neste tipo de refráns que se basean en experiencias comúns.

Outro aspecto á hora de traducir un refrán é o feito de que poden ter sentido literal ou metafórico. Dende o punto de vista da tradución, o equi-

---

3. V. *Crítica da razón galega* (1994) de Gondar Portasany, onde cita unha chea de refráns que ilustran e reflicten a mentalidade (*razón*) galega.

4. Cf.: lat. *Errare humanum est*; al. *Irren ist menschlich*; gal. *Errar é humano*.

valente correspondente poderá ou non ser literal ou metafórico segundo as posibilidades que atopemos no refraneiro galego, p. ex.:

Wer andern eine Grube gräbt, fällt selbst hinein - Fai mal e agarda outro tal.

A correspondencia galega é literal, non hai metáfora. O seguinte refrán alemán é máis prosaico có galego, que ten un carácter máis figurado:

Wer nicht wagt, der nicht gewinnt. - O que non arrisca non pasa o mar.

Na maioría dos casos os refráns son metafóricos. Peter Newmark clasifícaos como metáforas estereotipadas e recomenda “manter na tradución as imaxes daqueles refráns que non sexan exclusivos dunha cultura” (Newmark 1994: 176); pero sinala que “o procedemento máis común é o que consiste en substituí-la imaxe orixinal por outra equivalente na LT, sempre que exista unha no correspondente rexistro” (ibid.), que será o caso máis frecuente con que nos atoparemos, p. ex.:

In der Not ißt der Teufel Fliegen - Pan balorento alegre o famento.

Unha característica formal dos refráns é que adoitan ter rima e estar constituídos de forma simétrica co fin de facilita-la súa retención. Ademais, esta peculiaridade parece darlle máis forza e maior efecto ó pensamento expresado, facelo máis sentencioso. Ás veces atoparemos un equivalente que mantén estas características, p. ex.:

Morgenstund(e) hat Gold im Mund(e). - A quen madruga, Deus o axuda.

Outras veces poderemos traslada-la idea pero sen os trazos de rima, ritmo ou simetría, producíndose unha perda de efecto e forza que o fai menos sentencioso, p. ex.:

Was du heute kannst besorgen, das verschiebe nicht auf morgen. - Non deixes para mañá o que poidas facer hoxe.

Tamén podemos atopa-lo caso contrario:

Man muß mit den Wölfen heulen. - En terra de lobos ouvear coma todos.

O galego ten unha grande riqueza de refráns, un mesmo pensamento ou ensinanza pode ser expresado por un refrán con diversas variantes ou con refráns distintos, p. ex.:

Aus den Augen, aus dem Sinn - Lonxe dos ollos, lonxe do corazón./O que non parece, logo se esquece./A ausencia trae a esquencia. (etc)

O refrán *Gato berrador nunca foi cazador* ten as variantes:

Gato maiador, nunca foi rateador.

Gato maiador, nunca bo cazador.

Gato que moito miaña nunca moito caza. etc.

Esta riqueza ofrécenos unha maior gamma de posibilidades á hora de elixir unha traducción axeitada para un refrán; a elección dunha ou doutra forma dependerá do gusto do traductor moitas veces, pero outras serán factores coma o contexto, o significado preponderante, o rexistro, o estilo, a maior ou menor forza dunha traducción ou outra, etc., os que determinarán a elección.

Canto ó grao de equivalencia da imaxe con que se expresa o refrán, podemos atopar-los seguintes casos:

1. A imaxe é idéntica e está expresada cos mesmos elementos có orixinal, ás veces con lixeiras variacións. Este caso, como xa apuntamos máis arriba en palabras de Peter Newmark, só é posible cando os refráns non son exclusivos dunha cultura, adoitan te-la mesma orixe:

Es ist nicht alles Gold was glänzt. - *Non é ouro todo o que reluce.*

Jeder Vogel liebt sein Nest. - *A cada paxariño gústalle o seu niño.*

Kinder und Narren sagen die Wahrheit - *Os nenos e os tolos din as verdades.*

Jedermanns Freund ist niemands Freund. - *Amigo de moitos e amigo de ningún.*

2. Hai unha equivalencia parcial, o pensamento ou ensinanza é a mesma, pero a imaxe, inda que garda certa similitude coa orixinal, está expresada con elementos distintos ou só coincide en parte:

Besser den Spatz in der Hand als die Taube auf dem Dach - *Máis vale un paxaro na man que un cento a voar.*

Hunde, die bellen, beißen nicht - *Gato miañador pouco rateador.*

Ein toter Hund beißt nicht mehr - *Morto o can acabou a rabia.*

3. O mesmo pensamento ou ensinanza e imaxe totalmente distinta:

Man soll den Morgen nicht vor dem Abend loben - *Non digas 'pillei o gato' mentres non o teñas no saco.*

Die Katze läßt das Mäusen nicht - *Costume malo, tarde ou nunca é deixado.*

4. Pode haber casos en que non atopemos ningún equivalente axeitado. A técnica traslativa será distinta segundo o significado preponderante (contexto), o tipo de texto e a vontade do traductor. As máis das veces pérdese á idiomaticidade da paremia (vide b., c.) mais sempre se manterá a base conceptual. Propómo-las seguintes solucións:

a. Traducilo por outro refrán que traslade parte ou algún aspecto do significado, p. ex.:

Lehrjahre sind keine Herrenjahre. - Sofre por saber e traballa por ter ou O bo estudante, morto de sono e farto de fame.

Arbeit, Mäßigkeit und Ruh schließen dem Arzt die Türe zu. - Se queres vivir san, anda abrigado, come pouco e durme en alto.

b. Traducir literalmente o refrán orixinal, se se quere, mantendo a forma sentenciosa de refrán, p. ex.

Ein voller Bauch studiert nicht gern podería ser O estómago cheo non fai bo estudio.

Am vielen Lachen erkennt man den Narren traduciríase por No moito rir recoñécese ó tolo.

Nestes casos poderíamos mesmo engadir “como di o refrán alemán...”.

c. Trasladar só a idea do refrán mediante outra unidade fixa (citas, locucións, modismos) ou unha paráfrase. E, se se cre necesario, comentar nunha nota a pé de páxina que no orixinal aparece un refrán intraducible. *Wer den Pfennig nicht ehrt, ist des Talers nicht wert* diríase no caso de persoas ávidas ou que non aprecian pequenas cantidades de diñeiro. Seguramente haberíamos de parafrasear este refrán á falta dunha correspondencia.

A continuación dáse unha relación de refráns alemáns coas correspondencias galegas. Aparecen ordenados alfabeticamente a fin de facilita-la súa busca tomando a palabra léxica clave na súa forma flexionada como elemento de ordenación (Así, para atopalo refrán *Aus den Augen, aus dem Sinn*, debemos buscalo baixo o “a” de *Auge*; para *Doppelt gibt wer schnell gibt* baixo o “g” seguido de “i” da forma flexionada do verbo *geben*). Para os refráns universais tentamos ofertar dúas posibilidades: a forma correspondente en galego mais unha equivalencia galega (xenuína), se a houber (v. *Übung macht den Meister.*). Nos casos en que non hai equivalencia total co orixinal dáse en primeiro lugar o equivalente galego máis axeitado, e a continuación ata dúas variantes ou outras traducións que expresan algún aspecto do significado paremiaco.

A selección dos refráns fíxose tendo en conta a frecuencia de uso das paremias alemanas e, así mesmo, intentouse que a lista fose variada tocante ós temas. Por suposto, trátase tan só dunha representación mínima deste rico eido lingüístico e as traducións que se ofrecen non esgotan tódalas posibilidades. De certo, poderíanse atopar solucións mellores nalgúns casos. Para consulta-lo sentido ou a etimoloxía dos refráns alemáns remitimos ós diccio-

narios xerais unilingües ou monográficos coma *Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten* da Dudenverlag ou *Deutsches Sprichwörter-Lexikon*. de Karl F. W. Wander.

Para as traducións ó galego, as principais fontes de consulta foron o *Diccionario Enciclopédico Gallego-Castellano* de Eladio Rodríguez González, que contén unha moi ampla recompilación de refráns en galego, e o *Refraneiro básico galego* de Xesús Ferro Ruibal, en que os refráns aparecen ordenados por temas, e que se basea principalmente no devandito diccionario.

BIBLIOGRAFIA

- DROSDOWSKI, Günter (ed.) 1989, *DUDEN - Deutsches Universalwörterbuch*. Mannheim, Wien, Zürich, Dudenverlag.
- DROSDOWSKI, Günter/SCHOLZE-STUBENRECHT, Werner, 1992, *DUDEN - Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten*, tomo 11, Mannheim, Wien, Zürich, Dudenverlag.
- FERRO RUIBAL, Xesús, 1987, *Refraneiro galego básico*, Vigo, Galaxia.
- GONDAR PORTASANY, Marcial, 1993, *Crítica da razón galega. Entre o Nós-mesmos e o Nós-outros*, Vigo, ed. A Nosa Terra.
- MARCHESE, Angelo/FORRADELLAS, Joaquín, 1978, *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*, Barcelona, ed. Ariel.
- MÜLLER-HEGEMANN, Anneliese/OTTO, Luise, 1977, *Das kleine Sprichwörterbuch*, Leipzig, VEB.
- NEWMARK, Peter, 1993, *Manual de traducción*. (orix. *A Textbook of Translation*, London, 1987), Santiago de Compostela.
- RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, Eladio, 1958-1961, *Diccionario enciclopédico gallego-castellano*, Vigo, Galaxia.
- WANDER, Karl Friedrich Wilhelm, 1964, *Deutsches Sprichwörter-Lexikon. Ein Hausschatz für das deutsche Volk*, 5 tomos, reimpresión da ed. de Leipzig, 1867, Darmstadt, 1964.
- WILPERT, Gero von, 1979, *Sachwörterbuch der Literatur*, Stuttgart, Kröner.
- RÖHRICH, Lutz, 1973, *Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten*, Freiburg, Basel, Wien.

Glosario⁵

a

- (1) *Aller **Anfang** hat ein Ende.*
Cada principio ten a súa fin.
- (2) *Der **Apfel** fällt nicht weit vom Stamm.*
De tal pao, tal racha.
Tal paxaro, tal ovo.
De tal niño, tal paxariño.
- (3) *Nach getaner **Arbeit** ist gut ruh'n.*
Tras do traballo vén o descanso máis tamén vén o cansazo.
O que quere descansar ten que sabe-lo que é traballar.
- (4) ***Arbeit** schändet nicht.*
O traballo non deshonra a ninguén.
- (5) *Aus den **Augen**, aus dem Sinn.*
Lonxe da vista, lonxe do corazón.
O que non parece, logo se esquece.
A ausencia trae a eskuencia.

b

- (6) *Die dümmsten **Bauern** ernten die größten Kartoffeln.*
Para o ruín porco sempre hai unha boa castaña.
Quen menos a procura, topa ás veces máis ventura.
- (7) *Einen alten **Baum** soll man nicht verpflanzen.*
Se muda-lo vello de terra, logo che dará el a pelella.
- (8) *Neue **Besen** kehren gut.*
A vasoira nova varre ben todo o que atopa.
- (9) *Trocken **Brot** macht Wangen rot.*
Comer pouco e andar alegre.
Máis cura a dieta cá lanceta.
- (10) *Wes **Brot** ich esse, des Lied ich singe.*
O can ladra onde come.

d

- (11) *Jeder muß sich nach seiner **Decke** strecken.*
Cada un estende a perna como ten a coberteira.
Non esténda-la chanca máis do que dá a manta.
- (12) *Niemand kann zwei Herren **dienen**.*
Ninguén pode servir ben a dous señores.
Ninguén pode servir a dous amos e agradar a entrambos.

---

5. Para unha traducción literal dos refráns alemáns cf. *Apéndice*.

e

- (13) *Ende gut, alles gut.*
Ben acaba o que está ben.
- (14) *Wer ernten will, muß säen.*
Labrador barallán non colle nin viño nin pan.
O que ben sementa, ben colleita.
- (15) *Wie die Pflege, so die Erträge.*
Canto mellor arrendes, mellor colleita terás.
Cava fondo e terás colleita abondo.

f

- (16) *Ohne Fleiß kein Preis*
O que algo quere algo lle custa.
- (17) *Jedermanns Freund ist niemands Freund.*
Amigo de moitos e amigo de ningún, todo é un.
Moitos amigos, ningún amigo.
- (18) *Freunde in der Not, gehn tausend auf ein Lot.*
Na necesidade vese ben a amizade.
- (19) *Alte Freunde und alter Wein sind am besten.*
Amigo e viño o máis antigo.

g

- (20) *Einem geschenkt Gaul guckt man nicht ins Maul.*
A cabalo dado non lle mire-lo dente.
O cabalo regalado, cólleo cos ollos pechados.
- (21) *Geld stinkt nicht.*
Ben cheira o diñeiro, inda que veña dun esterqueiro.
- (22) *Geld regiert die Welt.*
O diñeiro manda.
O diñeiro é o amo do mundo enteiro.
- (23) *Geld allein macht nicht glücklich.*
Se o diñeiro é forte, máis forte é a morte.
A pouco diñeiro, pouca saúde.
- (24) *Gelegenheit macht Diebe.*
A ocasión fai o (home) ladrón.
A ocasión píntana calva.
- (25) *Gesundheit ist der größte Reichtum.*
Bo tesouro ten o que está de saúde ben.
- (26) *Gesundheit schätzt man erst, wenn man sie verloren hat.*
A saúde non é coñecida ata que é perdida.
- (27) *Der Gesunde weiß nichts von seinem Reichtum.*
Cando bos estamos, dos enfermos non nos lembramos.

- (28) *Ein gutes **Gewissen** ist ein sanftes Ruhekissen.*
Está ben rico o que está a ben consigo.
- (29) *Wie **gewonnen**, so zerronnen.*
O diñeiro foxe coma a auga dun regueiro.
- (30) *Doppelt **gibt** wer schnell gibt.*
O que dá logo, dá dúas veces.
- (31) ***Gleich** und gleich gesellt sich gern.*
Cada cal co seu cada cal.
Cada cal ama o seu igual por lei natural.
- (32) *Es ist nicht alles **Gold**, was glänzt.*
Non é ouro todo o que reloce.
- (33) *Wer andern eine **Grube** gräbt, fällt selbst hinein*
Ó que pide mal para o seu veciño, vénlle o seu mal polo camiño.
Non hai quen faga mal, que despois non o veña pagar.

h

- (34) *Eigener **Herd** ist Goldes wert.*
¡Miña casaña, meu lar! ¡Cantas onciñas de ouro me vals!
Non sabe o que ten quen casa de seu ten.
- (35) ***Hochmut** kommt vor dem Fall.*
O que moito chufa, máis axiña se esfonda.
Non chufes de fachendoso, que a fachenda todo é fume.
Troita que moito se amosa logo vai dar á tixola.
- (36) ***Hoffen** und Harren macht manchen zum Narren.*
O que espera, desespera.
- (37) *Der Weg zur **Hölle** ist mit guten Vorsätzen gepflastert.*
De boas intencións está o inferno cheo.
- (38) *Ein blindes **Huhn** findet auch einmal ein Korn.*
O máis ruín porco topa unha boa landra.
- (39) *Ein toter **Hund** beißt nicht mehr.*
Morto o can acabouse a rabia.
- (40) ***Hunde**, die bellen, beißen nicht.*
Gato berrador nunca foi cazador.
Gato que moito miaña nunca moito caza.
- (41) ***Hunger** ist der beste Koch.*
Cando a fame pica, sabe ben a bica.

k

- (42) *Wie man den **Karren** schmiert, so läuft er.*
O que non unta o carro, quédase, ás veces, na corredoira.
- (43) *Wenn die **Katze** nicht zu Hause ist, tanzen die Mäuse auf dem Tisch.*
Na casa en que non hai gatos, campan os ratos/non faltan os ratos.

- (44) *Die Katze läßt das Mausen nicht.*
 Costume malo tarde ou nunca é deixado.
- (45) *Gebranntes Kind scheut das Feuer.*
 Gato escaldado da auga fría foxe.
 Ó gato escaldado a auga fría faille dano.
- (46) *Kinder und Narren sagen die Wahrheit.*
 Os nenos e os tolos din as verdades.
- (47) *Wo kein Kläger ist, da ist auch kein Richter.*
 Onde forza non hai dereito se perde.
 Quen non chora non mama.
- (48) *Kleider machen Leute.*
 O bó traxe fai a señoriaxe.
 Como te vexo no fato así te trato.
- (49) *Viele Köche verderben den Brei.*
 Ola de moitos nunca ben coce.
- (50) *Unter den Blinden ist der Einäugige König.*
 Na terra dos cegos o torto é un rei.
- (51) *Eine Krähe hackt der anderen kein Auge aus.*
 Nunca un lobo mata a outro.
- (52) *Der Krug geht so lange zum Brunnen, bis er bricht.*
 Tanto vai o cántaro á fonte que á fin se escachifa e rompe.

I

- (53) *Andere Länder, andere Sitten.*
 No país a onde fores, fai o que vires.
 Cada roca, seu fuso; cada terra, seu uso.
- (54) *Der Lauscher an der Wand hört seine eigene Schand'.*
 Quen escoita, o seu mal oe.
- (55) *Liebe bringt Leid.*
 Onde hai gran amor, hai gran dor.
 Vanse os amores e quedan as dores.
- (56) *Jede Lüge zieht eine andere nach sich.*
 Unha mentira doutra tira.
- (57) *Ein Lügner muß ein gutes Gedächtnis haben.*
 O mentir pide memoria.
- (58) *Lügen haben kurze Beine.*
 A mentira logo é collida.
 Máis axiña se colle un mentiroso ca un coxo.
- (59) *Wer einmal lügt, dem glaubt man nicht, und wenn er auch die Wahrheit spricht.*
 Ó mentireiro cando di a *verdá* ninguén creto lle dá.

m

- (60) *Man soll den Morgen nicht vor dem Abend loben.*
Ata que non te non acabes non te gabes.
Non digas pillei o gato mentres non o teñas no saco.
- (61) *Morgenstund(e) hat Gold im Mund(e).*
A quen madruga, Deus o axuda.
A quen cedo se ergue, logo lle amañece/cedo lle estrelece.
- (62) *Müßiggang ist aller Laster Anfang.*
A ociosidade é a nai de tódolos vicios.
Home preguiceiro, na festa é rebuldeiro.

n

- (63) *Jeder ist sich selbst der Nächste.*
Cada un é para si e non para os máis.
- (64) *Bei Nacht sind alle Katzen grau.*
De noite tódolos gatos son pardos.
- (65) *Jedem Narren gefällt seine Kappe.*
Cada tolo coa súa teima.
Cada louco, seu sendeiro.
- (66) *In der Not frißt der Teufel Fliegen.*
Pan balorento alegre ó famento.
Para a gana de comer non hai mal pan.
- (67) *Not macht erfinderisch.*
A necesidade fai mestres.

p

- (68) *Papier ist geduldig.*
O papel atúrao todo.
O papel é brando e doce: todo o sofre.
- (69) *Probieren geht über Studieren.*
A experiencia é a nai da ciencia.
A mellor mestra é a experiencia.

r

- (70) *Kommt Zeit, kommt Rat.*
O tempo é o mellor conselleiro.
- (71) *Guter Rat ist teuer.*
Ó bo consello non se lle atopa prezo.
- (72) *Reden ist Silber, Schweigen ist Gold.*
Sempre foi o calar máis seguro có falar.
O que cala, ben fala.

(73) *Auf Regen folgt Sonnenschein.*

Tras da néboa vén o sol e tras do mal tempo vén outro mellor.
Un tempo malo trae outro tempo bo.

s

(74) *Sage mir, mit wem du gehst, und ich sage dir, wer du bist.*

Dime con quén andas e direiche quén es.

Dime con quén vés e direiche as mañás que tes

(75) *Eine Schwalbe macht noch keinen Sommer.*

Unha andoriña soa non fai verán.

(76) *Spare in der Zeit, so hast du in der Not.*

Garda para mañá, que falta fará.

Garda un de cada dous, se queres facer bulbsón.

(77) *Besser den Spatz in der Hand als die Taube auf dem Dach.*

Máis vale un paxaro na man ca un cento a voar.

Máis vale unha segura ca dúas en dúbida.

(78) *Glück im Spiel, Pech in der Liebe.*

Afortunado en cartas, desgraciado en faldras.

t

(79) *Steter Tropfen höhlt den Stein.*

A peneda é dura e a auga é miúda mais, caendo caendo, fai cavadura.

Auga mol en pedra dura, pouquichiño a pouco fura.

(80) *Gegen den Tod ist kein Kraut gewachsen.*

Para o mal mortal, ningunha herba val.

Tanto morre o Papa coma o que non ten capa.

(81) *Jeder Topf findet seinen Deckel.*

Cada puqueira quere a súa tapadeira.

u

(82) *Übung macht den Meister.*

O uso fai mestres.

Mallando mallando apréndese a mallar.

(83) *Undank ist der Welt Lohn.*

Cría corvos e quitaranche os ollos.

(84) *Unkraut vergeht nicht.*

A mala herba non morre.

v

(85) *Wie der Vater, so der Sohn.*

Quer nas unllas, quer nos pés has de imitarte a quen es.

O fillo da cabra cabrito é.

- (86) *Was du heute kannst besorgen, das **verschiebe** nicht auf morgen.*
Non deixes para mañá o que poidas facer hoxe.
O que has facer tarde, faino cedo.
- (87) *Jeder **Vogel** liebt sein Nest.*
A cada paxariño gústalle o seu niño/parécelle ben o seu niño.
Cada gorrión quere o seu espigón.

w

- (88) *Wer nicht **wagt**, der nicht gewinnt.*
O que non arrisca non colle nin pisca.
O que non se aventura non pasa o mar.
- (89) *Wer die **Wahl** hat, hat die Qual.*
A quen dan en qué escoller, danlle abondo qué facer.
Quen moito escolle, o demo llo tolle.
- (90) *Wie man in den **Wald** hineinruft, so schallt es heraus.*
Tal pregunta fas, tal resposta terás.
- (91) *Stille **Wasser** sind tief.*
Onde vai máis fondo o río fai menos ruído.
- (92) *Überall wird mit **Wasser** gekocht.*
En tódalas partes se coce pan.
En tódalas partes cada semana ten o seu martes.
- (93) *Wo ein **Wille** ist, ist auch ein Weg.*
Querer é poder.
- (94) ***Wissen** ist Macht.*
Saber é poder.
- (95) ***Wohltun** trägt Zinsen.*
Facer ben nunca se perde.
O ben facer nunca se pode perder.
- (96) *Man muß mit den **Wölfen** heulen.*
En terra de lobos ouvear coma todos.
Mira onde vas e, como vexas, fai.
- (97) *Der **Wolf** ändert das Haar und bleibt wie er war.*
A raposa mudará os dentes mais non as mentes.

z

- (98) *Wer nicht kommt zur rechten **Zeit**, der muß sehen was übrig bleibt.*
Quen chega tarde nin oe misa nin come carne.
- (99) *Die **Zeit** heilt alle Wunden.*
O tempo todo o cura, (menos a morte que esa non ten cura.)
O tempo todo o amansa.
- (100) ***Zeit** ist Geld.*
O tempo é diñeiro.

Apéndice

Traducción literal dos refráns alemáns

- (1) Cada principio ten unha fin.
- (2) A mazá non cae lonxe do tronco.
- (3) Despois do traballo feito pódese descansar ben.
- (4) O traballo non deshonra.
- (5) Fóra dos ollos, fóra da mente.
- (6) Os labradores máis parvos recollen as patacas máis grandes.
- (7) Unha árbore vella non se debe transplantar.
- (8) As vasoiras novas varren ben.
- (9) O pan reseso arroiba as meixelas.
- (10) De quen o pan como, a canción canto.
- (11) Cada un debe estenderse conforme a súa manta.
- (12) Ninguén pode servir a dous señores.
- (13) Bo final, todo ben.
- (14) Quen quere recoller ten que sementar.
- (15) Tal o coidado, tal a colleita.
- (16) Sen dilixencia non hai premio.
- (17) Amigo de todos é amigo de ninguén.
- (18) Amigos para a necesidade cábenche mil nunha media onza.
- (19) Amigos vellos e viño vello son os mellores.
- (20) A un faco regalado no se lle mira na boca.
- (21) O diñeiro non fede.
- (22) O diñeiro goberna o mundo.
- (23) O diñeiro só non fai feliz.
- (24) A ocasión fai ladróns.
- (25) A saúde é a maior riqueza.
- (26) Só se valora a saúde cando se perdeu.
- (27) O san ignora a súa fortuna.
- (28) Unha boa conciencia é un brando coxín de repouso.
- (29) Tal gañado, tal desfeito.
- (30) Dá dobre o que dá logo.
- (31) Igual con igual gústalle xuntarse.
- (32) Non é ouro todo o que reloce.
- (33) Quen a outro un foso cava, cae el mesmo dentro.
- (34) Un lar propio vale ouro.
- (35) A soberbia precede á caída.
- (36) O esperar e agardar fai tolos dalgúns.
- (37) O camiño ó inferno está empedrado con boas intencións.
- (38) Unha galiña cega tamén dá con algún gran.
- (39) Un can morto xa non morde máis.

- (40) Os cans que ladran non morden.
- (41) A fame é o mellor cociñeiro.
- (42) Tal se unta o carro, tal corre.
- (43) Cando o gato non está na casa, bailan os ratos na mesa.
- (44) O gato non deixa de cazar ratos.
- (45) O neno queimado teme o lume.
- (46) Os nenos e os tolos din a verdade.
- (47) Onde non hai querelante, tampouco hai xuíz.
- (48) A roupa fai a xente.
- (49) Moitos cociñeiros estragan a papa.
- (50) Entre os cegos o torto é rei.
- (51) Unha pega non lle arrinca o ollo a outra.
- (52) Tanto vai o cántaro á fonte, ata que escachiza.
- (53) Outros países, outros costumes.
- (54) O escoltador na parede oe a súa propia vergonza.
- (55) O amor trae dor.
- (56) Cada mentira tira doutra.
- (57) Un mentireiro ten que ter unha boa memoria.
- (58) Mentiras teñen pernas curtas.
- (59) Non se cre a quen mente unha vez, aínda que diga a verdade.
- (60) Non se debe loa-la mañá antes do anoitecer.
- (61) O amencer ten ouro na boca.
- (62) Folgar é o principio de todo vicio.
- (63) Cada un é o seu propio próximo.
- (64) De noite tódalos gatos son pardos.
- (65) A cada tolo gústalle a súa gorra.
- (66) En caso de necesidade o demo come moscas.
- (67) Coa necesidade un vólvese enxeñoso.
- (68) O papel ten paciencia.
- (69) Experimentar vale máis que estudar.
- (70) Vén o tempo, vén o consello.
- (71) O bo consello é caro.
- (72) Falar é prata, calar é ouro.
- (73) Despois da chuvia vén o sol.
- (74) Dime con quén andas e direiche quén es.
- (75) Unha andoriña aínda non fai verán.
- (76) Aforra a tempo, así terás na necesidade.
- (77) Mellor o pardal na man cá pomba no tellado.
- (78) Sorte no xogo, mala sorte no amor.
- (79) A goteira continua cava a pedra.
- (80) Contra a morte non hai ningunha herba.
- (81) Cada pota atopa a súa tapadeira.
- (82) O exercicio fai o mestre.

- (83) A ingratidade é a recompensa do mundo.
- (84) A mala herba non perece.
- (85) Tal o pai, tal o fillo.
- (86) O que podes facer hoxe non o pospoñas para mañá.
- (87) Cada paxaro ama o seu niño.
- (88) O que non arrisca non gaña.
- (89) O que ten a escolla ten a dor.
- (90) Tal como se berra no bosque, tal resoa.
- (91) As augas quedas son profundas.
- (92) En tódalas partes se coce con auga.
- (93) Onde hai unha vontade, hai un camiño.
- (94) Saber é poder.
- (95) O facer ben produce xuros.
- (96) Hai que ouvear cos lobos.
- (97) O lobo cambia o pelo e queda como estaba.
- (98) O que non chega á hora, ha de ve-lo que sobra.
- (99) O tempo cura tódalas feridas.
- (100) O tempo é diñeiro.